

el divà al pati | JOAN GIBERT

Per als infants: més educació i menys medicalització

Em sembla necessari advertir del risc que comporta l'ús indiscriminat de determinats fàrmacs per a símptomes que tradicionalment s'han tractat amb notable èxit des del camp de l'educació

Com que a més d'un el pot sobtar posar en paral·lel dues categories tan heterogènies com l'educació i la medicalització, em veig obligat a advertir que no tinc res en contra dels medicaments i que ni em passa pel cap renunciar als extraordinaris avenços de la medicina en múltiples camps.

Aclarit aquest punt, em sembla necessari advertir del risc que comporta l'ús indiscriminat de determinats fàrmacs per a símptomes que tradicionalment s'han tractat amb notable èxit des del camp de l'educació. Ho il·lustraré amb algun cas dels que, de ben segur, formen part de l'imaginari col·lectiu.

Recorden algun d'aquells companys d'escola que no podien estar-se ni un minut quietos? Com s'ho feien els mestres i els pares per aconseguir posar-hi atura-

dor? És cert que alguns recorrien al poc recomanable mastegot, però tampoc és menys cert que la majoria se'n sortien prou bé castigant-los sense sortir a jugar amb els amics o bé prometent-los algun premi a mitjà o llarg termini: anar al zoo, una nina, una bicicleta. En més d'una casa es provava també amb les infusions de tota la vida, com la til·la i la camamilla. No dic que en tots els casos s'arribés a la solució definitiva, però sí que en la majoria s'obtenien resultats satisfactoris i que, en cap cas, no es produïen efectes secundaris nocius derivats dels mètodes emprats; un gran avantatge derivat del fet de disposar de referents culturals: potser no curen però almenys sabem que no maten. Actualment ja no tenim bellu-

Em sobta que les famílies que s'escandalitzen i posen el crit al cel pels porros, acceptin alegrement medicar els seus fills amb substàncies químiques.

guins i belluguines sinó criatures hiperractives científicament classificades i encasellades susceptibles de rebre el tractament farmacològic de xoc prescrit als protocols. Mirin, no sé si se'n adonen o no, però el moviment aparentment pacífic i inofensiu que s'ha produït porta en si mateix la llavor de la tragèdia. Com a educador m'indigna i em treu de polleguera l'ús indiscriminat i abús de fàrmacs destinats a regular el comportament de les criatures. Em sobta també que les mateixes famílies que s'escandalitzen i posen el crit al cel pels porros, acceptin alegrement medicar els seus fills amb substàncies químiques que no són sinó drogues beneïdes pel nou déu de la

ciència venut a les multinacionals farmacèutiques. Permetin-me que els digui que educar, tal com ho entenc en aquest context, consisteix a aconseguir que algú consenti a deixar de fer alguna cosa que molesta els altres. Em sembla que d'allò que es tracta és que sigui un mateix aquell que reguli allò que fa, allò que diu o allò que calla. Es tracta, en definitiva, d'aconseguir que emergeixi el subjecte responsable.

Considerar les criatures com a màquines que milloraran el seu rendiment amb una substància química equival a tenir-les per ben poc, en la mesura que se'ls trasllada la idea que no seran capaces de posar remei als inconvenients que gene-

ren algunes de les seves maneres de fer i que se'ls diu que els desgavells queden fora de l'àmbit de la seva responsabilitat.

Tot plegat amaga la profunda desconfiança en la capacitat dels joves per sortir-se'n sense l'ajut de les drogues farmacològiques. Això és més preocupant perquè succeeix en el moment en què, més que mai, necessiten que els arribi de nosaltres la confiança que seran capaços de sortir-se'n. Això val tant per al control dels esfínters dels més menuts –ja veuràs com seràs capaç de no fer-te pipí al llit–, com per a la regulació de determinades conductes simptomàtiques dels més grans, no poder-se estar quiet, no parar de molestar o no ser capaç de centrar l'atenció en allò que està fent.

No sé si saben que l'Agència Europea del Medicament va autoritzar, el juny del 2006, l'administració de Prozac, un potent antidepressiu, a nens i adolescents menors de 18 anys. Juan Pundik, psicoanalista i president de Fílium, associació per a la prevenció del maltractament dels nens, ha dut la seva lluita per inhabilitar aquest dictamen al Parlament Europeu de Brussel·les. La present columna és un reconeixement a la seva meritòria tasca i un avís sobre l'amenaça que pot comportar per a la salut dels infants l'ús més o menys indiscriminat de determinats fàrmacs. Educar en comptes de receptar potser no seria una mala recepta.

la galeria | NÚRIA VENTURA

Llaminadures dels seixanta

A viat tornarem a veure els típics caramels vermells per les pastisseries vallenques. Això em fa pensar que en el calendari hi tenim marcat un interessant itinerari de dolçor, que potser no cal seguir rigorosament i estricta, però sí que permet de triar, al nostre gust, els punts d'aturada entre una àmplia i variada oferta llaminera. Així, doncs, els panells del novembre i els torrons del desembre tanquen l'any amb una exquisida olor de bo.

Cal tenir present, tot amb tot, que tant l'una cosa com l'altra fan de mal pair si es prenen amb excés. Ara, el tastet no l'hem pas de defugir, això sí que no. I l'any l'encetem amb tortells, el de Reis i el de Sant Antoni. El temps de carnaval ens durà els nostres caramels vermells i les merengues; la Quaresma, els bunyols; Pasqua, les mones; i mentrestant també aniran fent furor els pastissos en forma de calçot per amenitzar i endolcir les calçotades... I encara podrem comptar, per l'abril, amb el pastís de Sant Jordi i, pel se-

tembre, amb el de la diada... I no cal dir que, durant tot l'any, comptarem amb el devesall de petonets, enxanetes, bolados, melindros i tota mena de pastissos que converteixen els aparadors de les pastisseries en un festival de colors, d'olors, de textures i de sensibilitat papil·lar gustativa.

De vegades, hom s'adona de com depressivament s'enfonsa en la dolçor. Diuen que la dolçor és un bon remei per a les depressions. Els exemples evidents de considerar la xocolata un antidepressiu o el de comprovar com un caramellet calma el plor d'un nen bé que ho proven. De fet, i tornant als caramels vermells, m'havia proposat de recordar un parell d'episodis dolços de quan vaig ser petita. No en vaig menjar gaires, de caramels. No sé si la causa fou que no me'n donaven gaires o si no m'agradaven prou. Però precisament per no haver-ne menjats gaires, de caramels, recordo ben particularment el gust dels caramels vermells i el dels pirulins en qualitat de llepolies gairebé indes-

criptibles, de tan bones que les trobava. L'època de menjar els caramels vermells era (i és) la de carnaval i més concretament el dijous gras, dia en què ens era permès de menjar-ne a col·legi. Són uns caramels cilíndrics, llarguets, vermells, els quals van embolicats amb paper fi, també de color vermell. I són una mena de meravella de sensibilitat artesanal, d'esveltesa llépola i de gust exquisit. Tennen, a més a més, un no sé ben bé què de melangia que m'endolceix els records. Es tracta, en definitiva, d'un caramel llarg i consistent. Vol dir que el podies (el pots) fer durar tanta estona com volies (vols) elaborant-hi, amb llepades lentes i treballades gairebé escultòricament, formes diverses que pràcticament sempre venien a simular la punxa d'un llapis acabada de fer. La textura mixta, entre tova un cop ben llepada i forta de bon començament, i la força imperceptible mica d'enganxifosa textura garantien que el rebost improvisat a la butxaca de la bata de col·legi quedés reservada d'inclemències rega-

limoses que podrien comprometre, és a dir, que haurien pogut estampar-hi una cridanera taca. Embolicant-lo i desembolicant-lo al ritme d'anar llepant ara una estoneta ara una altra, podien durar tota la tarda, si érem prou espavilades de fer-ho mentre la monja que ens vigilava no ens veia o feia veure que no ens veia. Quina delícia! No els he tornats a trobar mai més tan bons, aquests caramels, des d'aquelles tardes col·legials en què es barrejaven amb les olors de goma d'esborrar, de punxa de llapis, de roba de bata, de tinta de tinter i de colònia esbravada, de classes d'impeccable disciplina, d'ordre exigent, unes olors del tot peculiars i irrepitibles. A més del plaer del caramel vermell del dijous gras, al meu col·legi vam comptar, durant uns quants anys i al llarg de tot el curs escolar, amb els originals pirulins fets per les monges. Trobo que es mereixien un monogràfic, aquells pirulins. Per la senzillesa, pel simbolisme, per la gràcia, per l'atractiu que afegien a les nostres hores de pati. I per la dolçor

i per la bonior, no cal dir-ho. Fou una moda interessant que endolcís la meua generació en hores de jocs al pati de col·legi, a un preu molt mòdic i partint d'una recepta casolana que feia servir ingredients a l'abast de tothom: aigua i sucre fos al foc. Un cop el sucre es feia líquid s'escampava, dibuixant formes rodones, irregulars i capritxoses, damunt un marbre untat d'oli. Les rodones es travesaven amb un escuradent que servia de pal per aguantar el pirulí un cop era fred. La perfecció arribà amb les gotetes de menta, de llimona o de taronja, que acolorien els pirulins i els feien variats. Eren d'elaboració diària i apareixien puntualment, discretament i oportunament en uns pots de llauna a l'hora del pati. Els pagàvem a pesseta?

Els caramels vermells i els pirulins potser es mereixerien el reconeixement de llaminadures dels seixanta. Ono?

